

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Kullandıkları Öğrenme Stratejileri

Tekin ÇELİKKAYA¹

ÖZET

Araştırma, Kırşehir Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalında öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının ders çalışırken kullandıkları öğrenme stratejilerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla, varolan bir durumu betimlemeyi amaçlayan tarama modeli bir çalışma yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini Ahi Evran Üniversitesinde öğrenim görmekte olan öğrenciler, örneklemini ise 2009–2010 eğitim-öğretim yılının güz döneminde Kırşehir Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalında öğrenim görmekte olan öğretmen adayları 176'sı kız ve 218'i erkek 394 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada, likert tipi beşli bir ölçek kullanılmış ve veriler üzerinde SPSS 15 paket programıyla yüzde, frekans, t-testi, ANOVA ve Pearson korelasyonu analizleri yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının kullandıkları bazı öğrenme stratejilerinin, cinsiyet, öğretim durumu ve öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre anlamlı farklılıklar gösterdiği bulunmuştur.

ANAHTAR KELİMELELER: Sosyal Bilgiler öğretmen adayları, öğrenme, öğrenme stratejileri

Pre-Service Social Science Studies Students' Use of Learning Strategies

ABSTRACT

This research was done in order to determine the learning strategies which use studying lesson of teacher candidates who were Elementary Social Studies teacher training department of Kırşehir Faculty of Education. For this purpose, the scanning model that an existing state of aims to describe a study was conducted. Population of the study consisted of the students of Ahi Evran University and 394 students, 178 girls and 218 boys attending teacher candidates who were Elementary Social Studies teacher training department of Kırşehir Faculty of Education fall semester of the 2009-2010 academic year were the subject of study. In the study, a five likert type scale used and on the data packet with the program SPSS 15 percent, frequency, t-test, ANOVA and Pearson correlation analysis was made. As a result of study, it had been found that there are some meaningful differences in learning strategies of Social Studies teacher candidates in terms of their gender, educational status and according to grade of their study showed.

¹ Yrd. Doç. Dr., Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı, Kırşehir, tcelikkaya@ahievran.edu.tr

KEYWORDS: Social Studies Teacher candidates, learning, learning strategies.

GİRİŞ

Öğrenme, insanoğlunun en önemli yeteneklerinden biridir. İnsan yaşamının ayrılmaz unsurlarındandır. Doğumla başlayan ve hayat boyu devam eden bir sürecin en önemli parçası olan öğrenme, kişiden kişiye farklılıklar göstermektedir (Tatar ve Tatar, 2007:126).Yirminci yüzyılın son çeyreğinde eğitimciler, psikologlar, rehberlik uzmanları ve araştırmacılar en çok öğrenmenin nasıl gerçekleştirilmesi gerektiği konusunda araştırma yapma ihtiyacı duymuşlardır. Çünkü bilimsel ilerlemeler toplumun hızla değişmesine ve gelişmesine neden olmaktadır. Pek çok alanda dev adımlarla oluşan değişimler bireyin bilgiye yetişmesini ve yararlanmasını güçleştirmektedir. Artık eğitim süreci öğrenciye “bilgi aktarmak, yeni bilgiler kazandırmak” işlevine ilaveten “öğrenmeyi öğretmek” işlevi üzerine yoğunlaşmaktadır (Yeşilyaprak, 2001:133).Bireylerin dünyadaki değişim ve gelişimlere uyum sağlayabilmeleri, çoğalan, karmaşıklaşan bilgileri öğrenip kullanabilmeleri, öğrenmelerini etkin ve verimli biçimde yaşam boyu sürdürebilmeleri, onların etkili öğrenen bireyler ya da etkili öğrenciler olmaları ile alakalıdır. Kısacası, etkili öğrenci olmak, bireylerin hem okul yaşamları, hem iş yaşamları, hem de günlük yaşamları için önem taşımaktadır. Etkili öğrenci olmak da öğrenmeyi öğrenmekle mümkündür (Özer, 2002:3). Eğer öğrenci uygun öğrenme stratejilerini kullanmazsa öğrenme gerçekleşmez. Nisbett ve Shucksmith (1986) bu duruma dikkat çekerek, en önemli öğrenmenin “öğrenmeyi öğrenmek” olduğunu ifade etmişlerdir (Açıkgöz, 2003:66). Öğrencilerin başarılı olmalarını etkileyen faktörlerden biri bizzat kendilerinin iyi çalışma, tutum ve alışkanlıklarına sahip olmalarıdır (Küçükahmet, 2008:188).

Geleneksel olarak okullarda, öğrencilerden, inanılmaz çeşit ve sayıda bilgiyi öğrenmeleri beklenir. Ancak, çoğu zaman bu bilgileri nasıl öğrenebileceklerine ilişkin bilginin öğretimi ihmal edilir. Oysa birçok eğitimcinin de katıldığı bir görüş, iyi öğretim, öğrencilere nasıl öğreneceğini, nasıl hatırlayacağını, nasıl düşüneceğini ve kendini nasıl motive etmesini gerektiğini öğretmeyi kapsar. Norman bu durumu şöyle eleştirmektedir (Weinstein ve Mayer,1983:3):

“Öğrenmeyi öğrencilerin bilmesi gerektiğini bilmemize rağmen onlara öğrenmeyi öğretmememiz tuhaf bir durumdur. Öğrencilerin problem çözmeleri gerektiğini düşünür ama nadiren onlara problem çözmeyi öğretiriz. Yine benzer şekilde, öğrencilerden anlatılanları hatırlamalarını bekleriz ama onlara nadiren hafıza tekniklerini öğretiriz. Eğitimcilerin, bu bilgi ve uygulama eksiklerini gidermelerinin artık zamanı gelmiştir. Nasıl öğrenileceğinin, nasıl problem çözüleceğinin, nasıl hatırlanılacağına ilkelerini geliştirmeyi ve sonra da bunları uygulamayı sağlayacak öğretim programlarına ihtiyacımız vardır”(Weinstein ve Mayer, 1983:3).

Öğretim programının uygulayıcısı olan öğretmenlerin öğrenme stratejilerini bilmesi ve bunları öğrencilerine öğretmesi ile de öğrenciler öğrenmenin yolunu öğrenmiş olacaktırlar. Öğretmenin yeni görevinin “öğrenmeyi öğretmek” olduğu düşünüldüğünde öğrenme stratejilerinin önemi daha iyi anlaşılacaktır.

Öğrencinin kendi kendini öğretimini sağlamak amacıyla öğrenme stratejilerini kullanmasında, öğrenme hedeflerinin öğretmen ya da öğrenci tarafından seçilmesi önemli değildir. Strateji kullanmada önemli olan şey, uygun durumda uygun öğrenme stratejisini seçip kullanmaktır. Bu nedenle *öğrenme stratejisi öğretiminin temel amacı*, öğrencilerin kendi öğrenmelerini kendilerinin sağlamasıdır (Senemoğlu, 2007:558). Öğrenciler, her öğrenme konusu ya da durumu için farklı öğrenme stratejileri kullanabilirler. Bu durum öğrenme stratejilerinin çeşitlendirilebilir ve gerektiğinde değiştirilebilir nitelikte olduklarını göstermektedir. Farklı öğrenme stratejilerini kullanabilen ve yeni öğrenme stratejileri geliştirebilen öğrencilerin kendi kendilerine ve etkili öğrenmeyi gerçekleştirebildikleri söylenebilir (Tunçer ve Güven, 2007:3).

Öğrenme stratejileri kavramı ülkemize 1990’li yıllarda girmiş eğitimle ilgili yeni bir kavramdır. Gelişim ve öğrenme kitaplarında genelde bu kavram üzerinde durulmamıştır. Daha çok öğrenme türleri ve öğrenme kuramlarına yer verilmiştir. Ulusoy (2002), Erden (1996) ve Senemoğlu (1997) ise öğrenme stratejileri üzerinde ayrı bir konu olarak durmuşlardır (Tomal,2008 :114)

Stratejilerin sınıflandırması konusunda gerek ülkemizdeki araştırmacılar ve gerekse yurt dışındaki araştırmacılar arasında bir birlik yoktur. Öğrenme stratejileri, değişik araştırmacılar tarafından değişik biçimlerde sınıflandırılmıştır.

Erden(1997:79-95) öğrenme stratejilerini basit ve karmaşık bilgilerin öğrenilmesinde kullanılan stratejiler olmak üzere ikiye ayırıp bunları da kendi içlerinde tekrar, örgütlenme ve anlamlandırma olmak üzere üç grupta ele almıştır. Senemoğlu (2007:558) tarafından içsel süreçlere göre ele alınan öğrenme stratejileri sınıflaması kullanılmıştır. Bunlar:1-Dikkat stratejileri, 2-Kısa süreli bellekte depolamayı artıran stratejiler, 3- Anlamlandırmayı (Kodlama) güçlendirici stratejiler, 4-Geri getirmeyi (Hatırlama) artırıcı stratejiler, 5- Güdüleme stratejileri, 6-Yürütücü biliş stratejileridir. Gagne ve Driscoll öğrenme stratejilerini, beş ayrı sınıflama yaparak incelemektedirler: 1- Dikkat stratejileri, 2-Kısa süreli belleği geliştirme stratejileri, 3-Kodlamayı artırma stratejileri, 4-Geri getirmeyi artırma stratejileri, 5-İzleme- yöneltme stratejileri (Sübaşı, 2000). Örgütlenme stratejilerinde, öğrencinin yeni bilgileri, ön bilgilerini kullanarak kendisi için daha anlamlı olacak biçimde yeniden yapılandırması söz konusudur. (Tay,2005:217). Anlamlandırma stratejilerinde olduğu gibi, bu stratejilerle öğrenmede de bilgileri anlamlandırmaya önem verilir. Gagne’nin sınıflandırmasında da örgütlenme stratejisi yoktur. Bu strateji, kodlamayı güçlendiren (anlamlandırma) stratejileri içinde alınmıştır (Güven, 2004, 82).Kısa süreli bellekte depolamayı artıran strateji tekniklerinden olan tekrar tekniği,

anlamlandırma stratejilerinde de kullanılmaktadır (Tay,2005:216). Ancak her tekrar, anlamlandırma stratejisi içinde düşünülmemelidir. Bir öğrenci okulda öğrendiği bilgileri yeni bilgilerle bağlantı kurarak evde tekrar ediyorsa, burada bilgilerin anlamlandırılması söz konusudur. Ancak öğrenci anlaşılmayan yerleri birkaç kez okuyorsa veya olduğu şekliyle hiç değiştirmeden kendi kendine anlatıyorsa, bu tekrar anlamlandırma stratejisi içinde kabul edilmemelidir. Açıklamalardan anlaşıldığı gibi kısa süreli bellek depolayıcısının ait pek çok tekniği anlamlandırma stratejisi içinde düşünebiliriz.

O'Malley ve diğerleri (1985) 1-Bilişsel farkındalık stratejileri, 2-Bilişsel stratejiler, 3-Sosyo-Duyuşsal stratejiler olmak üzere stratejileri üç ana kategoriye ayırmışlardır (Duman,2004:100). Öğrenme stratejileri konusunda kapsamlı çalışmalar yapan Mayer (1988) ise öğrenme stratejilerini 8 sınıfta toplamıştır; 1-Temel öğrenme durumları için tekrarlama stratejileri, 2-Karmaşık öğrenme durumları için tekrarlama stratejileri, 3-Temel öğrenme durumları için anlamlandırma stratejileri, 4-Karmaşık öğrenme durumları için anlamlandırma stratejileri, 5-Temel öğrenme durumları için örgütlenme stratejileri, 6-Karmaşık öğrenme durumları için örgütlenme stratejileri, 7-Kavramayı izleme stratejileri, 8-Duyuşsal ve güdüsel stratejiler.

Çalışmada, yukarıdaki gerekçeler dikkate alınarak kısa süreli bellek depolayıcısı teknikler, anlamlandırma stratejisine dahil edilmiştir. Araştırmada, bazı teknikler ise Maley'in yaptığı sınıflandırmadan hareketle sosyal-duyuşsal stratejiler kapsamında değerlendirilmiştir. Yapılan bu çalışmada, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının ders çalışırken kullandıkları öğrenme stratejileri; sosyo-duyuşsal, anlamlandırma, tekrar ve dikkat stratejileri olmak üzere 4 sınıfa ayrılmıştır. Bunların ne olduğu ve bu stratejilerle ilgili kullanılacak teknikler aşağıda verilmiştir;

Sosyal-Duyuşsal Stratejiler: Sosyal etkinlik ortamları ve diğerleri ile ilişkileri sağlama stratejileridir. Öğretmen adaylarının kullanabilecekleri bazı sosyo-duyuşsal stratejiler şunlardır; 1-Karşıda biri varmış gibi kendi kendine anlatma, 2-Çalışılan konuyu başkasına anlatma, 3-Dersi başkasından dinleme, 4-Dolaşarak, hareketli çalışma, 5-Arkadaşlarla birlikte çalışma, 6-Haftalık program hazırlayarak çalışma, 7-Dersi dikkatlice dinleme, 8-Konuyu çalışırken farklı kaynaklardan yararlanma, 9- Masada çalışma, 10-Mola vererek ders çalışma, 11-Ders çalışırken bir şeyler yiyip içme, 12-Başkalarının notlarına çalışma, 13-Kendi ders notlarına çalışma, 14-Çalışma ortamının düzenli olmasına dikkat etme, 15- Çalışma ortamının sessiz olması, 16-Sesli olarak çalışma. vb. çalışma teknikleri sosyo- duyuşsal stratejiler kapsamında düşünülebilir.

Anlamlandırma Stratejileri: Anlamlandırma stratejileri bilginin olduğu gibi uzun süreli belleğe geçişinden ziyade anlamlı bir bütün olarak yerleşmesini sağlarlar. Yeni gelen bilgiye anlam verilebilmesi için bireyin konu ile ilgili önbilgileri olmalı ve yeni bilgiyi mevcut bilgilerle ilişkilendirebilmelidir. Bu strateji kapsamında yer alan bazı stratejiler; 1-Eski bilgiler ile bağlantı kurarak

Yeni bilgileri öğrenme, 2- Çeşitli kavramları hikayeye dönüştürme, 3- Kavramları günlük yaşantıyla ilişkilendirme, 4-Konuları zihinde canlandırma, 5- Kavram haritaları oluşturma, 6-Özet çıkarma, 7-Kısa notlar alma vb. stratejiler kapsamında düşünülebilir

Yukarıdaki tekniklerin hepsinde esas olan bilgilerin anlamlı hale getirilmesidir.

Tekrar Stratejileri: Tekrar stratejileri bir listeyi yinelemek ya da bir metni aynen tekrar etmek gibi bilginin uzun süreli belleğe daha uygun işlenmesine yardım eder. Ayrıca tekrar stratejileri ezberleme için de kullanılır. Öğretmen adaylarının kullanabilecekleri bazı tekrar stratejileri şunlardır; 1-Çalışırken önemli görülen noktaları zihinde tekrar etme, 2-Aynı konuyu belli aralıklarla (1 gün,1 hafta gibi) tekrar etme, 3-Derste alınan notları dersten sonra gözden geçirme, 4-Ezber yaparak ders çalışma, 5-Anlaşılmayan yerleri tekrar tekrar okuma, 6-Önemli yerleri küçük kağıtlara yazıp çalışılan ortamda bir yere asma.vb. stratejiler kapsamında düşünülebilir

Dikkat Stratejileri: Çevreden gelen bilginin birey için gerekli olanlarının kısa süreli belleğe geçişini sağlayan en önemli süreç dikkattir. Bu nedenle öğretimde yerine getirilmesi gereken ilk görev, öğrencinin dikkatini belirginleştirmek ve artırmaktır. Bu amacı gerçekleştirmek için yapılan etkinlikler bütünü ise, strateji kapsamında düşünülür. Öğretmen adaylarının kullanabilecekleri bazı dikkat stratejileri şunlardır; 1-Önemli yerlerin altını çizme, 2- Anlaşılmayan yerlere ?,*,! gibi işaretler koyma, 3-Ders çalışırken kitabın çeşitli yerlerine not düşme, 4-Çalışmaya başlarken metindeki şekil, grafik, tablo, resim vb'nin altındaki açıklamaları okuma.

Sosyal Bilgiler dersini öğrenciler için daha anlamlı hale getirmek ve ezberlenmesi gereken özel olguların öğrenilmesini kolaylaştırmak için öğrenme stratejilerinden yararlanılabilir. Öğrenme stratejileri, öğrencinin kendi kendine öğrenebilmesi için kullandığı işlemlerdir. Öğrencilerin öğrenme stratejilerini etkili bir şekilde kullanamamalarının temelinde bilgi yetersizliği bulunmaktadır (Tunçer ve Güven,2007:3)Bilgi yetersizliğini giderme ve uygun durumda uygun öğrenme stratejisini seçip kullanabilme konusunda öğrenciye rehberlik yapacak olan öğretmenlerdir.Bu noktada onların eğitimlerini üstlenecek olan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin de hem kendi öğrenme stratejilerinin farkında olmaları, hem de çocuklara bu öğrenme stratejilerinden bazılarını kazandırabilmeleri önemli görülmektedir.

Araştırma, Kırşehir Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalında öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının ders çalışırken kullandıkları öğrenme stratejilerinin kullanım sıklıklarının belirlenmesi amacıyla öğretmen adaylarına uygulanan “öğrenme stratejilerini kullanma ölçeğinden” elde edilen verilerle sınırlıdır. Bu araştırmada şu alt problemlere yer verilmiştir:

- Sosyal Bilgiler öğretmen adayları, öğrenme stratejilerini hangi sıklıkla kullanmaktadırlar?
- Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının kullandıkları öğrenme stratejileri, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının kullandıkları öğrenme stratejileri, öğretim durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının kullandıkları öğrenme stratejileri, okudukları sınıf düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının kullandıkları öğrenme stratejileri, kaldıkları yere göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının kullandıkları öğrenme stratejilerinin dört alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?

YÖNTEM

Araştırmada, Kırşehir Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalında öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının ders çalışırken kullandıkları öğrenme stratejilerinin kullanım sıklıklarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla, varolan bir durumu betimlemeyi amaçlayan tarama modeli bir çalışma yürütülmüştür. Karasar (1999), tarama modelini, geçmişte ya da halen var olan bir durumu olduğu şekliyle betimlemek olarak tanımlamaktadır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Ahi Evran Üniversitesinde öğrenim görmekte olan öğrenciler, örneklemini ise 2009-2010 eğitim-öğretim yılının güz döneminde Kırşehir Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalında öğrenim görmekte olan öğretmen adayları oluşturmaktadır. Araştırmada "öğretmen adayı" terimi, anabilim dalının birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıfında öğrenim görmekte olan öğrenciler için kullanılmıştır.

Veri Toplama Aracı ve Hazırlanması

Araştırmacı tarafından, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının ders çalışırken kullandıkları öğrenme stratejilerini tespit etmek amacıyla "öğrenme stratejileri ölçeği" geliştirilmiştir. Bu amaçla ilk olarak araştırma örnekleminde olmayan 65 öğretmen adayına "Derstelerinize çalışırken kullandığımız öğrenme stratejileri nelerdir? Derstelerinizi en iyi nasıl öğrendiğinizi düşünüyorsunuz?" şeklinde iki açık uçlu soru sorulmuştur. Öğretmen adaylarından gelen cevaplar ile birlikte literatür taramasından elde edilen veriler sosyo-duyuşsal, anlamlandırma, tekrar ve dikkat olmak üzere 4 gruba ayrılarak öğrenme stratejilerinin içeriğine uygun olacak şekilde sınıflandırılmıştır. Örneğin öğretmen adayı "Derste aldığım notları dersten sonra gözden geçiririm, en iyi bu şekilde öğrendiğimi düşünüyorum." şeklinde bir ifade kullanmışsa bu tekrar stratejisi içinde yer almış ve elde edilen verilerden hareketle 42 maddeden oluşan ölçme aracı geliştirilmiştir. Ölçeğin yapı geçerliliği çalışması için ilk olarak veriler üzerinde Kaiser Meyer Oklin (KMO) ve Bartlett's test analizleri yapılmıştır. Analiz

sonuçlarında, KMO değerinin ,815;ve Bartlett's değeri 4252,881 olarak bulunmuş ($p < .05$);maddelerin faktör yüklerinin ,30'un üzerinde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca ölçeğin 4 faktör altında toplandığı görülmüş; bu faktörlere maddelerin içerikleri dikkate alınarak ve literatürde kabul gördüğü üzere “duyuşsal”, “anlamlandırma”, “tekrar” ve “dikkat” stratejileri adları verilmiştir. Buna göre ölçekte yer alan maddelerin; 18'i sosyo-duyuşsal stratejisine, 13'ü anlamlandırma stratejisine, 6'sı tekrar stratejisine ve 4'ü de dikkat stratejisine aittir. Diğer taraftan bu ölçme aracının ön uygulaması ($n=100$) sonucunda güvenilirliği düşüren 1 madde çıkarılmıştır. Yapılan güvenilirlik analizi sonucunda testin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı 0.86 olarak bulunmuştur. Böylece dört stratejiyle ilgili toplam 41 maddeden oluşan ölçme aracına son şekli verilmiştir. İfadelerin karşısında “her zaman”, “sık sık”, “ara sıra”, “nadiren” ve “hiçbir zaman” katılma dereceleri (likertleri) yer almaktadır. Ölçme aracında dört değişken yer almaktadır. Bunlar; cinsiyet, sınıf, öğretim durumu ve kaldıkları yerdir.

Verilerin Analizi

Anket, 394 öğretmen adayına uygulandıktan sonra elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılmış ve verilerin analizinde SPSS 15 (Statistical Packet for Social Sciences) istatistik programı kullanılmıştır. Ölçekte, öğretmen adaylarının maddelere katılma derecelerini ortaya koymak amacıyla aritmetik ortalamalar, frekans ve yüzdeler dikkate alınmıştır. Bu değerlere göre, öğretmen adaylarının stratejilere karşı ilgi durumları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Cinsiyet ve öğretim durumu değişkenine göre bağımsız t-testine, sınıf düzeyi ve kaldığı yer değişkenlerine göre strateji kullanma durumları arasında anlamlı farkın olup olmadığını belirlemek amacıyla varyans analizi sonuçlarına (ANOVA) bakılmıştır. Farklılığın ortaya çıkması durumunda, bağımsız değişkenlerin hangi alt gruplarından kaynaklandığını belirlemek amacıyla Scheffe testi yapılmıştır. Alt boyutlar arasındaki ilişki için ölçeğin alt boyutlarından elde ettikleri puanlar Pearson korelasyonu ile analiz edilmiştir. Bu ölçekte bir maddeden alınabilecek en yüksek puan 5, en düşük puan ise 1'dir. Bu çalışmada, öğretmen adaylarının ilgi durumları, ölçekten aldıkları ortalama puanlara göre tespit edilmiştir. Yani, çalışmada 3,4 puan sınır değer olarak kabul edilmiş, bu değer üstünde olanlar *en çok kullanılan*, bu değer altında olanlar *en az kullanılan* olarak kabul edilmiştir. Diğer taraftan, anlamlılık testlerinde $p < .05$ düzeyi anlamlılık için yeterli görülmüştür.

BULGULAR ve YORUMLAR

Bu bölümde bu araştırmada yapılan istatistikî analizlerin bulgu ve yorumlarına yer verilmiştir.

Kişisel Bulgular

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Kişisel Özellikleri

Sınıf	Cinsiyet		Öğretim durumu			Kaldığı Yer				
	Erkek	Kız	Normal Öğretim	İkinci Öğretim	Aile	Kredi Yurtlar	Özel Yurt	Akraba	Arkadaşlar	
1.sınıf	50	46	32	64	11	39	21	3	22	
2.sınıf	55	50	52	53	5	31	17	-	52	
3.sınıf	58	36	63	31	8	21	17	-	48	
4.sınıf	55	44	75	24	10	14	19	1	55	
Toplam	N (394)	218	176	222	172	34	105	74	4	177
	%	55,3	44,7	56,3	43,7	8,6	26,6	18,8	1	44,9

Tablo1’de görüldüğü gibi araştırmaya örneklem olan 394 öğretmen adayının % 55,3’ü erkek, % 44’7’si kız olup bunların, % 56,3’ü normal öğretim, % 43,7’si ise ikinci öğretim öğrencisidir. Yine araştırmaya örneklem olan öğrencilerin % 8’6’sı ailesinin yanında, % 26’6’sı kredi yurtlar kurumunda, % 18,8’i özel yurtlarda, % 1’i akrabasının yanında, % 44,9’u ise arkadaşları ile birlikte kiralık evde kalmaktadır.

Anket Sorularına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Çalışmanın bu bölümünde Kırşehir Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalında öğrenim görmekte olan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının ders çalışırken kullandıkları öğrenme stratejilerini kullanım sıklıkları ortalama değer ve yüzdeler üzerinden ele alınarak tartışılacaktır. Bulgular daha önce verilen alt problemlerdeki sıralama ile ele alınacak ve istatistiksel analiz sonuçlarına dayanılarak tartışılacak ve yorumlanacaktır.

Araştırmanın birinci alt problemi; “Sosyal Bilgiler öğretmen adayları, öğrenme stratejilerini hangi sıklıkla kullanmaktadırlar” olarak ifade edilmiştir. Bu amaçla öğretmen adaylarının tamamının(n=394) öğrenme stratejilerini kullanım sıklıklarına ait dağılım incelenmiştir. Veriler en çok kullanılanlar(25 madde) ve en az kullanılanlar(16 madde) olmak üzere Tablo 2 ve Tablo 3’de verilmektedir.

Tablo 2. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının En Çok Kullandıkları Öğrenme Stratejilerinin Genel Dağılımı

Öğrenme Stratejileri Ölçeği İfadeleri	Hiçbir Zaman		Nadiren		Ara sıra		Sık sık		Her zaman		\bar{X}
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
SOSYO-DUYUŞSAL											
8.Dersi dikkatlice dinlerim	2	0,5	20	5,1	99	25,1	171	43,4	102	25,9	3,89
9.Konuyu çalışırken farklı kaynaklardan yararlanırım.	3	0,8	57	14,5	142	36	129	32,7	63	16	3,48
10.Ders çalışırken masada çalışmayı tercih ederim.	13	3,3	28	7,1	65	16,5	135	34,3	153	38,8	3,98
11.Saatlerce ders çalışmam mola vererek ders çalışırım.	8	2	13	3,3	34	8,6	98	24,9	241	61,2	4,39
14.Kendi ders notlarımı çalışırım.	7	1,8	13	3,3	35	8,9	169	42,9	170	43,1	4,22
15.Kendi başıma çalışırım.	2	0,5	6	1,5	40	10,2	177	44,9	169	42,9	4,28
16.Çalışma ortamının düzenli olmasına dikkat ederim.	11	2,8	11	2,8	40	10,2	114	28,9	218	55,3	4,31
17.Çalışma ortamının sessiz olmasına dikkat ederim.	6	1,5	11	2,8	43	10,9	89	22,6	245	62,2	4,41*
18.Ders çalışırken kalıcılığı arturmak için sesli olarak çalışırım.	23	5,8	46	11,7	123	31,2	111	28,2	91	23,1	3,51
ANLAMLANDIRMA											
19.Eski bilgilerim ile bağlantı kurarak yeni bilgileri öğrenmeye çalışırım.	3	0,8	21	5,3	73	18,5	175	44,4	122	31	3,99
21.Hatırlamayı kolaylaştırmak için kavramları günlük yaşantıyla ilişkilendirmeye çalışırım	12	3	60	15,2	108	27,4	126	32	88	22,3	3,55
23.Ders anlatırken not tutarım.	8	2	45	11,4	82	20,8	143	36,3	116	29,4	3,79
24.Konuları zihnimde canlandırarak öğrenirim.	5	1,3	35	8,9	84	21,3	151	38,3	119	30,2	3,87
26.Konunun ana başlıklarının alt dalları varsa onları maddeleştiririm.	3	0,8	23	5,8	84	21,3	137	34,8	147	37,3	4,02
27.Özet çıkararak ders çalışırım.	7	1,8	29	7,4	60	15,2	116	29,4	182	46,2	4,10
28.Soru-cevap tekniğini kullanarak konuya hakim olup olmadığımı gözden geçiririm.	15	3,8	36	9,1	105	26,6	132	33,5	106	26,9	3,70

29.Ezber yaparak değil mantığı kavrayarak çalışırım.	10	2,5	27	6,9	91	23,1	151	38,3	115	29,2	3,84
30.Kısa notlar alırım.	4	1	9	2,3	64	16,2	146	37,1	171	43,4	4,19*
31.Önemli bilgileri şifreleme(kodlama) yöntemi ile kalıcı hale getiririm.	10	2,5	30	7,6	77	19,5	123	31,2	154	39,1	3,96
TEKRAR											
35.Çalışırken önemli gördüğüm noktalarda durur, zihnimde okuduğum kısmı tekrar ederim.	3	0,8	15	3,8	60	15,2	164	41,6	152	38,6	4,13
36.Anlamadığım yerleri tekrar tekrar okuyarak çalışırım	4	1	18	4,6	54	13,7	143	36,3	175	44,4	4,18*
DİKKAT											
38.Anlamadığım yerlere ?,*,! gibi işaretler koyarım.	24	6,1	62	15,7	67	17	103	26,1	138	35	3,68
39.Ders çalışırken kitabın çeşitli yerlerine not düşerim.	5	1,3	18	4,6	64	16,2	145	36,8	162	41,1	4,11
40.Çalışmaya başlarken metindeki şekil,grafik,tablo,resim vb'nin altındaki açıklamaları okurum.	9	2,3	42	10,7	90	22,8	122	31	131	33,2	3,82
41.Konuyu önce genel okur sonra önemli yerlerin altını kalemle çizerim.	5	1,3	21	5,3	38	9,6	109	27,7	221	56,1	4,31*

*Alt boyutlar düzeyinde ilk sırada yer alan en sık kullanılan stratejiler

Tablo 2'de görüldüğü gibi Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının "her zaman kullanırım" diye belirttikleri öğrenme stratejilerinden ilk sırayı Sosyo-Duyuşsal stratejilerinden % 62,2'lik oranla "çalışma ortamının sessiz olmasına dikkat ederim"; dikkat stratejilerinden % 56,1'lik oranla "konuyu önce genel okur sonra önemli yerlerin altını kalemle çizerim"; tekrar stratejilerinden % 44,8'lik oranla "anlamadığım yerleri tekrar tekrar okuyarak çalışırım"; anlamlandırma stratejilerinden % 44,4'lük oranla "kısa notlar alırım." yer almaktadır.

Tablo 2'ye genel olarak bakıldığında Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının en fazla kullandıkları stratejilerin "Anlamlandırma" ve "Dikkat" stratejileri olduğu görülmektedir. Bu bulgular Hamurcu (2002)'nin *bulgularıyla* da uyusmaktadır.

Tablo 3. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının En Az Kullandıkları Öğrenme Stratejilerinin Genel Dağılımı

Öğrenme Stratejileri Öçeği İfadeleri	Hiçbir Zaman		Nadiren		Ara sıra		Sık sık		Her zaman		\bar{X}
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
SOSYO-DUYUŞSAL											
1.Karşımda biri varmış gibi kendi kendime anlatarak çalışırım.	23	5,8	63	16	132	33,5	100	25,4	76	19,3	3,36
2.Çalıştığım konuyu başkasına anlatırım.	34	8,6	106	26,9	154	39,1	70	17,8	30	7,6	2,88
3.Dersi başkasından dinlemek öğrenmemi kalıcı hale getirir.	16	4,1	73	18,5	121	30,7	118	29,9	66	16,8	3,36
4.Dolaşarak, hareketli çalışırım.	68	17,3	98	24,9	111	28,2	65	16,5	52	13,2	2,83
5.Arkadaşlarımla birlikte çalışırım.	66	16,8	141	35,8	134	34	44	11,2	9	2,3	2,46
6.Haftalık program hazırlar ve ona uyarım.	103	26,1	130	33	94	23,9	51	12,9	16	4,1	2,35*
7.Derste yapılan her türlü etkinliğe katılırım.	9	2,3	101	25,6	175	44,4	90	22,8	19	4,8	3,02
12.Ders çalışırken bir şeyler yiyip içerim.	26	6,6	65	16,5	160	40,6	98	24,9	45	11,4	3,18
13.Başkalarının notlarını alır onlara çalışırım.	25	6,3	88	22,3	153	38,8	96	24,4	32	8,1	3,05
ANLAMLANDIRMA											
20.Çeşitli kavramları hikâyeye dönüştürerek çalışırım.	26	6,6	88	22,3	137	34,8	92	23,4	51	12,9	3,13
22.Kendime soru hazırlarım.	40	10,2	86	21,8	125	31,7	80	20,3	63	16	3,10
25.Kavram haritaları oluştururum.	31	7,9	102	25,9	125	31,7	78	19,8	58	14,7	3,07*
TEKRAR											
32.Derste aldığım notları dersten sonra gözden geçiririm.	21	5,3	69	17,5	132	33,5	99	25,1	73	18,5	3,34
33.Ezber yaparak ders çalışırım.	42	10,7	96	24,4	102	25,9	91	23,1	63	16	3,09
34.Aynı konuyu belli aralıklarla (1 gün,1 hafta gibi) tekrar ederim.	30	7,6	98	24,9	144	36,5	79	20,1	43	10,9	3,01*

*Alt boyutlar düzeyinde ilk sırada yer alan en az kullanılan stratejiler

Tablo 3’de Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının en az kullandıkları öğrenme stratejilerinin genel dağılımı verilmiştir. Buna göre öğretmen adaylarının en az kullandıkları stratejilerinden ilk sırayı; Sosyo-Duyuşsal stratejilerinden % 4,1’lik oranla “haftalık program hazırlar ve ona uyarım”, tekrar stratejilerinden % 10,9 oranla “aynı konuyu belli aralıklarla (1 gün,1 hafta gibi) tekrar ederim”; anlamlandırma stratejilerinden % 14,7 oranla “kavram haritaları oluştururum.” yer almaktadır.

Dikkat stratejilerinin tüm maddelerinin en çok kullanılanlar arasında yer alması (Tablo 2) bu stratejilerin öğretmen adayları tarafından her zaman kullanıldığını ortaya koymaktadır. Kavram Haritası kullanımına yenilenen programda yer verilmektedir. Yarının öğretmenlerinin, kavram haritası oluşturma öğrenme stratejisini kullanım oranının düşük olması öğretmen adayları tarafından yeterince bilinmediği şeklinde yorumlanabilir. Öğretmen adaylarının haftalık program hazırlayarak çalışma oranının düşük olması öğretmen adaylarının sadece sınav dönemlerinde çalışmalarından kaynaklanmış olabilir. Bunların aksine en az kullanılan stratejilerden birinin ezberlemeye dayalı olması sevindirici bulunmuştur. Bu bulgu Hamurcu’nun (2002), bulgularıyla uyumaktadır.

Bağımsız Değişkenlerin Bağımlı Değişkenler Üzerindeki Anlamlılıklarına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Araştırmanın ikinci alt problemi de, “Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının kullandıkları öğrenme stratejileri, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” olarak belirlenmişti. Bu amaçla alt boyutlar düzeyinde yapılan karşılaştırmalar t-testi analizi ile gerçekleştirilmiştir (Tablo 4).

Tablo 4. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Kullandıkları Öğrenme Stratejileri ile Cinsiyet Arasındaki Farklılığı Gösteren t-testi Sonuçları

Stratejiler	Cinsiyet	N	\bar{X}	s	sd	t	p
Sosyo-Duyuşsal Stratejiler	Erkek	218	3,48	,38677	392	-0,782	,435
	Kız	176	3,51	,36202			
Anlamlandırma Stratejileri	Erkek	218	3,70	,56919	392	-0,600	,549
	Kız	176	3,74	,58643			
Tekrar Stratejileri	Erkek	218	3,46	,61371	392	-1,697	,091
	Kız	176	3,56	,59771			
Dikkat Stratejileri	Erkek	218	3,91	,71464	392	-2,261	,024
	Kız	176	4,07	,69051			

Tablo 4'te görüldüğü gibi sadece bir alt boyutta(dikkat stratejisi) $p < .05$ orta düzeyde anlamlı farklılık bulunmuştur. Aritmetik ortalamalara bakıldığında bu farklılığın kızların lehine olduğu görülmektedir. Başka bir deyişle kız öğretmen adayları erkek öğretmen adaylarına göre dikkat stratejilerini daha sıklıkla kullanmaktadırlar. Tablo 4'ün geneline bakıldığında öğretmen adaylarının cinsiyetlerine bağlı olmaksızın öğrenme stratejilerini benzer sıklıkta kullandıkları söylenebilir.

Araştırmanın üçüncü alt problemi, “Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının kullandıkları öğrenme stratejileri, öğretim durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” olarak belirlenmişti. Bu amaçla alt boyutlar düzeyinde yapılan karşılaştırmalar t-testi analizi ile gerçekleştirilmiştir (Tablo 5).

Tablo 5. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Kullandıkları Öğrenme Stratejileri ile Öğretim Durumu Arasındaki Farklılığı Gösteren t-testi Sonuçları

Stratejiler	Öğretim Durumu	N	\bar{X}	s	sd	t	p																																
Sosyo-Duyuşsal Stratejiler	Normal	222	3,51	,38646	392	1,032	,303																																
	İkinci	172	3,47	,36134				Anlamlandırma Stratejileri	Normal	222	3,76	,58931	392	1,658	,098	İkinci	172	3,66	,55645	Tekrar Stratejileri	Normal	222	3,52	,65142	392	,662	,508	İkinci	172	3,48	,54807	Dikkat Stratejileri	Normal	222	4,06	,68242	392	2,691	,007
Anlamlandırma Stratejileri	Normal	222	3,76	,58931	392	1,658	,098																																
	İkinci	172	3,66	,55645				Tekrar Stratejileri	Normal	222	3,52	,65142	392	,662	,508	İkinci	172	3,48	,54807	Dikkat Stratejileri	Normal	222	4,06	,68242	392	2,691	,007	İkinci	172	3,87	,72673								
Tekrar Stratejileri	Normal	222	3,52	,65142	392	,662	,508																																
	İkinci	172	3,48	,54807				Dikkat Stratejileri	Normal	222	4,06	,68242	392	2,691	,007	İkinci	172	3,87	,72673																				
Dikkat Stratejileri	Normal	222	4,06	,68242	392	2,691	,007																																
	İkinci	172	3,87	,72673																																			

Tablo 5'e baktığımızda Tablo 4'te olduğu gibi yine aynı alt boyutta (dikkat stratejisi) $p < .05$ yüksek düzeyde anlamlı farklılık bulunmuştur. Aritmetik ortalamalara bakıldığında bu farklılığın normal öğretim gören öğretmen adaylarının lehine olduğu görülmektedir. Tablo 5'te diğer öğrenme stratejilerinin aritmetik ortalamalarına bakıldığında, normal öğretim gören öğretmen adaylarının ikinci öğretim gören öğretmen adaylarına göre öğrenme stratejilerini daha sıklıkla kullandıkları söylenebilir.

Araştırmanın dördüncü alt problemi de, “Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının kullandıkları öğrenme stratejileri, okudukları sınıf düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” olarak belirlenmişti. Bu amaçla alt boyutlar düzeyinde yapılan varyans analizi (ANOVA) Tablo 6' da verilmektedir.

Tablo 6. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Kullandıkları Öğrenme Stratejileri ile Sınıf Değişkenine Göre Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Stratejiler	Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO	F	p	Anlamlı Fark
Sosyo-Duyuşsal Stratejiler	Gruplar arası	,074	3	,025	,174	,914	yok
	Gruplar içi	55,409	390	,142			
	Toplam	55,483	393				
Anlamlandırma Stratejileri	Gruplar arası	1,788	3	,596	1,805	,146	yok
	Gruplar içi	128,819	390	,330			
	Toplam	130,607	393				
Tekrar Stratejileri	Gruplar arası	3,955	3	1,318	3,637	,013	1-4,
	Gruplar içi	141,355	390	,362			
	Toplam	145,310	393				
Dikkat Stratejileri	Gruplar arası	2,706	3	,902	1,812	,144	yok
	Gruplar içi	194,092	390	,498			
	Toplam	196,798	393				

Tablo 6' da görüldüğü gibi sadece bir alt boyutta (tekrar stratejileri) $p < .05$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu farklılığın hangi sınıflar arasında olduğunu ortaya koyma amacıyla yapılan Scheffe testinde; tekrar stratejilerini kullanımı yönünden 1.sınıf ile 4.sınıf arasında anlamlı bir farklılık vardır [F (390) = 3,637; $p < .05$]. Anlamlı farklılık 1.sınıfın lehinedir. ($\bar{x}_{1.sınıf} - \bar{x}_{4.sınıf} = ,284$; $p < .05$).

Birinci sınıf Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarında gözlenen kullanım sıklığının nedeni olarak, öğretmen adaylarının üniversiteye giriş sınavına hazırlanırken tekrar stratejilerini sıkça kullanmaları ile bu alışkanlığın halen devam ediyor olması şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmanın beşinci alt problemi de, “Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının kullandıkları öğrenme stratejileri, kaldıkları yere göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” olarak belirlenmişti. Bu amaçla alt boyutlar düzeyinde yapılan varyans analizi (ANOVA) Tablo 7' de verilmektedir.

Tablo 7. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Kaldıkları Yer Değişkenine Göre Öğrenme Stratejilerini Kullanması ile İlgili Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Stratejiler	Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO	F	p	Anlamlı Fark
Sosyo-Duyuşsal Stratejiler	Gruplar arası	,240	4	,060	,423	,792	yok
	Gruplar içi	55,243	389	,142			
	Toplam	55,483	393				
Anlamlandırma Stratejileri	Gruplar arası	,372	4	,093	,278	,892	yok
	Gruplar içi	130,235	389	,335			
	Toplam	130,607	393				

Tekrar Stratejileri	Gruplar arası	,470	4	,118			
	Gruplar içi	144,840	389	,372	,316	,867	yok
	Toplam	145,310	393				
Dikkat Stratejileri	Gruplar arası	,614	4	,153			
	Gruplar içi	196,184	389	,504	,304	,875	yok
	Toplam	196,798	393				

Tablo 7'ye bakıldığında Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının kaldıkları yer değişkenine göre anket sorularının alt boyutları üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmektedir ($p>.05$)

Araştırmadaki son alt problem de, “Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının kullandıkları öğrenme stratejilerinin dört alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta mıdır?” olarak ifade edilmişti. Bu ilişkiyi ortaya koymak için de ölçeğin alt boyutlarından elde edilen puanlar Pearson korelasyonu ile analiz edilmiştir (Tablo 8).

Tablo 8. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Kullandıkları Öğrenme Stratejilerinin Alt Boyutları Arasındaki İlişkiye Ait Pearson Korelasyonu Analizi Sonuçları

	Sosyo-Duyuşsal	Anlamlandırma	Tekrar	Dikkat	
Sosyo-Duyuşsal	r	1			
	p				
	n	394			
Anlamlandırma	r	,511(**)	1		
	p	,000			
	n	394	394		
Tekrar	r	,444(**)	,474(**)	1	
	p	,000	,000		
	n	394	394	394	
Dikkat	r	,360(**)	,459(**)	,472(**)	1
	p	,000	,000	,000	
	n	394	394	394	394

** Korelasyon $p<.01$ düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 8'de görüldüğü gibi öğrenme stratejilerinin alt boyutları arasında $p<.01$ düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Anlamlandırma stratejileri ile Sosyo-Duyuşsal stratejileri ($r=.511$; $p<.01$) arasında, Tekrar stratejileri ile Sosyo-Duyuşsal stratejileri ($r=.444$; $p<.01$) arasında, Tekrar stratejileri ile anlamlandırma stratejileri ($r=.474$; $p<.01$) arasında, dikkat stratejileri ile sosyo-duyuşsal stratejileri ($r=.360$; $p<.01$) arasında, dikkat stratejileri ile anlamlandırma

stratejileri($r=,459$; $p<.01$) arasında ve dikkat stratejileri ile tekrar stratejileri($r=,472$; $p<.01$) arasındadır. Aralarında ilişki bulunan bu stratejiler incelendiğinde genelde birbiri ile bağlantılı zihinsel süreçleri içerdiği görülmektedir.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Kırşehir Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalında öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının ders çalışırken kullandıkları öğrenme stratejilerini belirlemek amacıyla yapılan bu araştırmada; en sık ve en az kullandıkları öğrenme stratejileri ile kullandıkları stratejilerinin cinsiyet, sınıf, öğretim durumu ve kaldıkları yer arasında anlamlı farklılık olup olmadığı ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Bu amaçla yapılan çalışma sonunda başlıca şu sonuçlar elde edilmiştir:

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının;

- ❖ En sık kullandıkları öğrenme stratejileri arasında; çalışma ortamının sessiz olması, konuların önce genel olarak okunup bu esnada önemli yerlerin altına çizilmesi, ders esnasında ve çalışırken önemli yerlerin not alınması ve anlaşılmayan yerlerin tekrar tekrar okunması ilk sıralarda yer almaktadır. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının en fazla kullandıkları stratejilerinin "Anlamlandırma " ve "Dikkat" stratejileri olduğu görülmektedir. Bu bulgular Hamurcu'nun (2002) bulgularıyla da uyumaktadır.
- ❖ En az kullandıkları öğrenme stratejileri arasında; haftalık program hazırlama ve hazırlanan programa uygun çalışma, aynı konuyu belli aralıklarla (1 gün,1 hafta gibi) tekrar etme, kavram haritaları oluşturarak çalışma ilk sıralarda yer almaktadır. Dikkat stratejilerine ait tüm maddelerinin en çok kullanılanlar arasında yer alması bu stratejilerin öğretmen adayları tarafından her zaman kullanıldığını ortaya koymaktadır. Kavram Haritası kullanımına yenilenen programda yer verilmektedir. Yarının öğretmenlerinin, kavram haritası oluşturma öğrenme stratejisini kullanım oranının düşük olması öğretmen adayları tarafından yeterince bilinmediği şeklinde yorumlanabilir. Öğretmen adaylarının haftalık program hazırlayarak çalışma oranının düşük olması öğretmen adaylarının sadece sınav dönemlerinde çalışmalarından kaynaklanmış olabilir. Bunları aksine en az kullanılan stratejilerden birinin ezberlemeye dayalı olması sevindirici bulunmuştur. Bu bulgu da Hamurcu'nun (2002) sonuçlarıyla uyumaktadır.
- ❖ Cinsiyetlerine göre, sadece bir alt boyutta(dikkat stratejisi) $p<.05$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunmuştur. Kız öğretmen adayları erkek öğretmen adaylarına göre dikkat stratejilerini daha sıklıkla kullanmaktadırlar. Aritmetik ortalamalara bakıldığında öğretmen adayları cinsiyetlerine bağlı olmaksızın öğrenme stratejilerini benzer sıklıkta kullanmaktadırlar.

- ❖ Öğretim durumlarına göre, sadece bir alt boyutta (dikkat stratejisi), fakat daha farklı olarak $p < .01$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunmuştur. Aritmetik ortalamalara bakıldığında bu farklılığın normal öğretim gören öğretmen adaylarının lehine olduğu görülmektedir. Diğer öğrenme stratejilerinin aritmetik ortalamalarına bakıldığında, normal öğretim gören öğretmen adaylarının ikinci öğretim gören öğretmen adaylarına göre öğrenme stratejilerini daha sıklıkla kullandıkları söylenebilir.
- ❖ Okudukları sınıf düzeylerine göre, tekrar stratejileri boyutunda $p < .05$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu farklılığın hangi sınıflar arasında olduğunu ortaya koyma amacıyla yapılan Scheffe testinde; tekrar stratejilerini kullanımı yönünde 1.sınıf ile 4.sınıf arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Anlamlı farklılık 1.sınıfın lehinedir. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının birinci sınıfında bu stratejinin kullanım sıklığının nedeni olarak, öğretmen adaylarının üniversiteye giriş sınavına hazırlanırken tekrar stratejilerini sıkça kullanmaları ile bu alışkanlığın halen devam ettiği şeklinde yorumlanabilir.
- ❖ Kaldıkları yere göre, öğrenme stratejilerini kullanım sıklıkları arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Öğretmen adaylarının kaldıkları yerler kendi öğrenme stratejilerini uygulamada sorun oluşturmadığı şeklinde yorumlanabilir.
- ❖ Kullandıkları öğrenme stratejilerinin dört alt boyutu arasında $p < .01$ düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Aralarında ilişki bulunan bu stratejiler incelendiğinde genelde birbiri ile bağlantılı zihinsel süreçleri içerdiği görülmektedir. Bunlar;
 - ✓ Anlamlandırma stratejileri ile Sosyo-Duyuşsal stratejileri arasında,
 - ✓ Tekrar stratejileri ile Sosyo-Duyuşsal ve anlamlandırma stratejileri arasında,
 - ✓ Dikkat stratejileri ile Sosyo-Duyuşsal, anlamlandırma ve tekrar stratejileri arasındadır.

Bu bölümde yapılmış olan çalışmanın sonuçlarına dayanılarak çeşitli önerilerde bulunulacaktır.

- ❖ Öğrenme stratejilerinin kullanımının bazı değişkenlere göre – cinsiyet, sınıf düzeyi, öğretim durumları.- farklılaştığı gözlenmiştir. Bu nedenle üniversitede verilen eğitim sırasında öğretmen adaylarının kendi öğrenme stratejilerinin farkında olmaları, onların öğrenmelerini kolaylaştırmak açısından da önemli görülmektedir.
- ❖ Ayrıca hangi düzeyde olursa olsun- okulöncesi, ilköğretim, ortaöğretim- öğretmen adaylarının öğrenme stratejilerinin öneminin farkında olmalarının

onların bu stratejileri öğrencilerine de aktarabileceği göz önüne alındığında daha da önem kazanmaktadır. Bu nedenle "öğrenme stratejilerinin öğretimi" ile ilgili derslere her düzeyde yer verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Açıkgöz, K. (2003). *Etkili Öğrenme ve Öğretme*. İzmir:Eğitim Dünyası Yayınları.
- Duman, B (2004) Öğrenme-Öğretme Kuramları ve Süreç Temelli Öğretim, Ankara: Anı Yayıncılık
- Erden,M(1997). Sosyal Bilgiler Öğretimi.Ankara:Alkım Yayınevi.
- Güven, M. (2004), Öğrenme Stilleri ile Stratejileri Arasındaki İlişki, Eskişehir
- Hamurcu,H(2002), Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Kullandıkları Öğrenme Stratejileri,Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,23:127-134
- Karasar, N (1999). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara:Nobel Yay.
- Küçükahmet,L(2008). Öğretimde Planlama ve Değerlendirme. Ankara:Nobel Yay.
- Mayer. Richard E (1988)."Learning Strategies: An overview" Learning and study strategies. San Diego, California; Academic press. Inc. , s.14
- Özer, B. (2002).Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi, (29-31 Mayıs 2002) tarihli "2000'li Yıllarda Öğrenme ve Öğretme" Birinci Sempozyumu'nda bildiri olarak sunulmuştur.
- Senemoğlu,N, (2007).*Gelişim Öğrenme ve Öğretim.Kuramdan uygulamaya*, Ankara: Gönül Yayıncılık
- Sübaşı, Güzin (2000), Etkili Öğrenme: Öğrenme Stratejileri, Sayı:146. <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/146/subasi.htm> adresinden 02.05.09 tarihinde indirilmiştir.
- Tatar,E ve Tatar,E.(2007). Öğrenme Stillerine Dayalı Öğretim, Journal of Qafqaz University, 20/13-20.ss:126-130.
- Tay, B., (2005), "Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Öğrenme Stratejileri", Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 6, Sayı:1, ss.: 209-225
- Tomal,N (2008) Ortaöğretim 9.Sınıf Öğrencilerinin Coğrafya Dersinde Öğrenme Stratejilerini Kullanma Durumları,Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,Aralık,ss:113-127
- Tunçer, B.K ve GÜVEN,B(2007). Öğrenme Stratejileri Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarıları, Hatırda Tutma Düzeyleri ve Derse İlişkin Tutumları Üzerindeki Etkisi *Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Cilt:IV, Sayı:II, 1-20
- Weinstein,C.E.and Mayer, R.E.(1983). The Teaching of Learning Strategies.Innovation Abstracts Vol:5, No:32, November 4.
- Yesilyaprak, B. (2001). *Eğitimde Rehberlik Hizmetleri*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

SUMMARY

Learning, is one of the mankind's most important talents. These are integral elements of human life. Learning that is starting with birth and life-long ongoing the most important part of process varies from person to person (Tatar and Tatar, 2007).

There is no unity about Categories of strategies both researchers which in our country and foreign researchers. Learning strategies, are classified in various

ways by different researchers.

In this study learning strategies that are used by social studies teacher candidates; socio-affective, meaning, repetition and attention strategy into 4 classes.

In the study aims to determine the frequency of use learning strategies which use studying lesson of teacher candidates who were Elementary Social Studies teacher training department of Kırşehir Faculty of Education.

The sample of this study form teacher candidates who were Elementary Social Studies teacher training department of Kırşehir Faculty of Education in the fall term of the 2009-2010 education year. In the study, "the teacher candidates" term, is used for first, second, third and fourth grade students of the department .

This study had included this sub-problems:

- ✓ Which are Social Studies teacher candidates often used learning strategies?
- ✓ Are between the learning strategies which use of Social Studies teacher candidates genders a significant difference?
- ✓ Are between the learning strategies which use of Social Studies teacher candidates and educational status a significant difference?
- ✓ Are between the learning strategies which use of Social Studies teacher candidates and grade of their study showed a significant difference?
- ✓ Are between the learning strategies which use of Social Studies teacher candidates and their stay location a significant difference?
- ✓ Have between the learning strategies which use of Social Studies teacher candidates and the four sub-dimensions found meaningful relationships?

"Learning strategies scale" was developed by researcher in order to determine the learning strategies which use studying lesson of teacher candidates who were Elementary Social Studies teacher training department of Kırşehir Faculty of Education. Socio-affective, meaning, repetition and attention into 4 groups according to the contents of the learning strategies to be classified. Assessment tool consisting of 42 items was developed from the data obtained.

As a result the application of this assessment was removed 1 substance to reduce reliability. As a result of the test analysis Cronbach Alpha (n = 100) internal consistency coefficient was found to be 0.86. Thus, measuring tool consisting of 41 items relate to four strategies was given final shape. In front of expression are located degrees of participation "always", "frequently", "occasionally", "rarely" and "never". measuring tool includes four variables. These are gender, class, educational status and stay where they are.

Socio-affective, meaning, and attention to re-divided and The expressions of scale belongs to 18 to the socio-affective strategies, and 13 meaning strategy, 6 repetition strategy and 4 attention strategy. After Surveys 394 teacher candidates applicationed, the data obtained had been transferred to a computer and data analysis SPSS 15 (Statistical Packet for Social Sciences) statistical program had used.

In the study, a five likert type scale used and on the data packet with the program SPSS 15 percent, frequency, t-test, ANOVA and Pearson correlation analysis was made. In this study, interests status of the teacher candidates were identified according to their the average scores from the scale.

Social Studies teacher candidates that they use at most between learning strategies; the studying environment to be quiet, before all else issues in general are read in the meantime important places to be highlighted, the course and while studying during the important places of note and is not obvious of places to read again and again in the first row is located.

Social Studies teacher candidates that they use at least between learning strategies; weekly program prepared and according to the program study, the same subjects at regular intervals (1 day, 1 week, etc.) to be repeated, study by creating the concept map is located in the first place.

According to gender, attention strategies are more frequently used female teacher candidates than male teacher candidates

According to the educational status, attention strategies can say more frequently used the teacher candidates who normal teaching candidates than teacher candidates who on the second teaching candidates

According to grade of their study showed, significant difference were found in size repetition strategies. Significant difference is in 1st class favor.

According to their stay location, learning strategies, between frequency of use is not significant difference.

Learning strategies between the four sub-dimensions have been found meaningful relationships. Strategies which become relationsin between include usually mental processes connected with each other. Between meaning strategies and socio-affective strategies; between repetition strategies and socio-affective strategies and meaning strategies; between attention strategies and socio-affective strategies and meaning strategies and repetition strategies